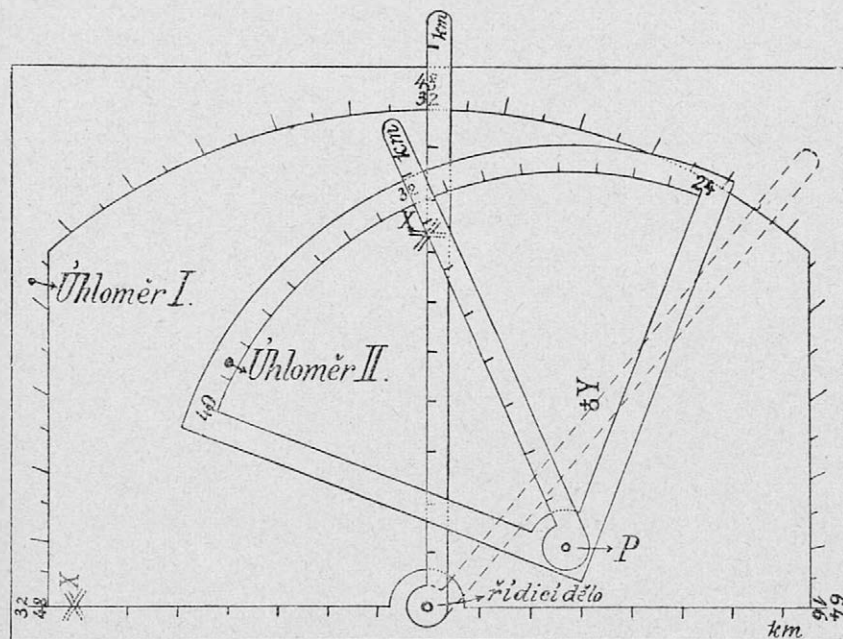

Návrh na novou úpravu úhloměrů.

V období bojů ve volném terénu musí dělostřelectvo plně využívat speciální mapy, z níž může pomocí úhloměru (transportéru) rychle získati potřebné přibližné prvky střelby. Dosavadní celuloidové transportéry však nevyhovují úplně požadavkům dělostřelectva, protože se nedají přesně upevniti na mapě do stanoviště řídicího děla nebo pozorovatelny, a je-li nutno použítí současně 2—3, zakryjí mapu tak, že se pak nedá čísti ani mapa, ani transportéry.

Od těchto nedostatků může pomoci navržená mnou souprava úhloměrů I—III. Středů těchto úhloměrů jsou opatřeny hrotem, kterým se zapíchnou přesně do příslušného bodu na mapě, napjaté na prkénku (nebo na kousku lepenky). První dva úhloměry jsou z celuloidu, ale jsou vybrány, aby nezakrývaly mapu; kromě toho jsou opatřeny otáčivým pravitkem (viz obrazec). Úhloměr III je výsek obyčejného transportéru, na-

tištěný na dobře průsvitné oleátě. Úhломěr I jest určen k zamíření baterie do hlavního směru pomocí odměrného bodu. Jeho pravítko umožňuje rychlé a přesné čtení strany a dálky, a jeho vybrání umožňuje používati současně úhломěrů II a III, upevněných v stanovištích pozorovatelů. Úhломěr II slouží k přenášení pozorovacích úhlů z pozorovatelů dělostřeleckých podobně jako úhломěr III.

Několik příkladů nejlépe osvětlí způsob použití těchto úhломěrů.

1. Baterie zaujímá palebné postavení. Velitel baterie určil stanoviště řídicího děla a jako hlavní bod křížovatky X. První důstojník volí jako odměrný bod kostel Y vzadu, půl do leva, zapíchne hrot transportéru do stanoviště řídicího děla na mapě, přiloží hranu s 3200 na hlavní bod — pravítko na odměrný bod a čte a velí opravu. Při tom vyčte zároveň vzdálenost a velí stupňování. Je tedy mnohem dříve hotov a s daleko větší přesností zamířen (aniž se může mýlit) než s dosavadním transportérem. Vnější číslo úhломěru dává přímo opravu, hrana nebo pravítko dálku. Povel: „Odměrný bod vzad, půl do leva, kostel — oprava 5480 — po 3 méně. Opravy zapsat.“

2. Velitel baterie na pozorovatelně P zapíchl hrotem úhломěr I do stanoviště řídicího děla, pravítko na 3200 (vnitřní stupnice) orientoval na X a upevnil jedním připínáčkem tento úhломěr. Čte vzdálenost k X, upevní dále úhломěr II hrotem do stanoviště pozorovatelně, pravítko na 3200 orientuje též na X, upevní úhломěr a čte pozorovací dálku, na př. 60. Při zastřílení do hlavního směru vidí podle svých pravítek úhломěrů I a II probíhat výstřelnou a pozorovací přímkou v terénu.

3. Velitel baterie vidí vpravo od 450 četu těžkých kulometů. Pozorovací dálka asi 20. Jeho poddůstojník pro střelbu, který obsluhuje oba transportéry, odpovídá: „Vpravo 120, dálka 46, převýšení 200 m“. Velitel baterie velí: „Strana 120 méně. Libela 245, dálka 46“.

4. Letec na střehu pro tuto baterii hlásí u mostu 245080 několik kolon. Velitel baterie přiloží pravítko úhломěru I k označenému bodu na čtvercované mapě, čte a zároveň velí prvky střelby. Poté přiloží pravítko úhломěru II na cíl a čte pozorovací úhel a pozorovací dálku a může třeba sám pozorovat.

5. Oddíl lehkého dělostřelectva zaujímá po přibližování palebné postavení. Velitel oddílu určil pro všechny baterie jako hlavní bod křížovatky X, palebná postavení a pozorovatelně. Jeho pozorovatelná je na pozorovatelně 2. baterie.

Velitelé baterií mají mapy s úhloměry připraveny, jak dříve uvedeno. Velitelé 1. a 3. baterie mimo to úhломěr III v pozorovatelně velitele oddílu. Styčný důstojník má úhломěr II zapíchnut v svém stanovišti a orientován na hlavní bod.

Velitel oddílu má zakresleny baterie a jejich hlavní směry, pozorovatelně velitelů baterií a má zapíchnut úhломěr II v své pozorovatelně a úhломěr III v pozorovatelně styčného důstojníka (podle okolností druhý úhломěr III v pomocné pozorovatelně). Styčný důstojník vidí četu kulometů, která zarazila postup vlastního praporu, jehož velitel žádá zničení nebo neutralisování těchto kulometů. Styčný důstojník sám v palbě těchto kulometů se kryje za mezí a vidí jen, že kulometry jsou 250 dílců vpravo od křížovatky na okraji lesa a že jsou asi 1000 m vzdáleny. V terénu se nemůže orientovat, protože je v palbě. Hlásí veliteli oddílu: „Vztažený bod X vpravo 250, dálka 10, četa těžkých kulometů zastavila prapor.“

Velitel oddílu vidí podle úhloměru III na mapě místo, kde asi jsou kulomety — ukáže to veliteli 2. baterie a dá rozkaz k neutralisaci.

Velitel 2. baterie (jeho poddůstojník pro střelbu) přiloží pravítko úhloměru I, čte stranu, dálku, polohový úhel a velí.

Rány budou zajisté v prostoru těchto kulometů a styčný důstojník udá pozorování v metrech.

Velitel baterie přiloží zároveň pravítko úhloměru II na cíl, čte svou úchylku a snaží se cíl v terénu najít a podle okolností převzít sám pozorování.

Uvedené příklady nevyčerpávají všechny možnosti použití navrhovaných úhloměrů, ale i tak ukazují velmi četné jejich výhody.

Z cizích revuí.

ARTILERISKI GLASNIK čís. 19/1932.

1. Vedení a řízení střelby v zalesněném terénu — kpt. I. tř. Dj. Mitrović.

Po předchozím úvodu, pojednávajícím všeobecně o nesnázích dělostřelectva v zalesněném terénu, věnuje se autor v tomto obsáhlém a podrobném článku jen činnosti velitele oddílu a velitelů baterií; možno říci, že článek navazuje nepřímo na pojednání brig. gen. Mil. Antonijevice, uveřejněné v 18. čísle.

Činnost velitele oddílu.

Při určování pásma působnosti jednotlivých baterií musí si býti velitel oddílu vědom, že tato pásma nemohou býti tak veliká jako v terénu normálním — přehledném, kde často bude stačiti jedno místo, z něhož bude lze přehlednouti celé pásmo působnosti oddílu. Velitel oddílu bude nucen projíti s vel. baterií celý úsek, ukáží jim pásmo oddílu i jednotlivých baterií a hned zakreslovati do mapy, proto takový průzkum vyžaduje mnoho času a péče.

Při určování vztažných bodů voliti jen body dobře znatelné a viditelné pouhým okem. V zalesněném terénu takových bodů buď vůbec nebude, nebo velmi málo, z nich jen mizivou část bude vidět ze všech pozorovaten. Body nutno voliti tak, aby nebyla možná záměna nebo omyl. Kde vztažných bodů není, bude velitel nucen používatí čtvercovaných neb obyčejných map, což ve velké míře ztíží a zpomalí práci.

Volba pozorovaten a organizace pozorovací služby bude velmi ztížena. Pozorovatelný na vyvýšených místech (stromy) v samé blízkosti pal. postavení baterií, budou ve většině případů bez užitku, neboť z nich nebude možno vidět rozložení předních nepř. prvků, ani jejich tyl. Pro splnění těchto podmínek musí býti pozorovatelný hodně vpředu — u předních částí vlastní péchoty. Pozorování nepř. týlu a baterií bude svěřeno balonům (které se budou moci uplatnit jen v málo případech, někdy velmi omezeně) a letectvu, které prokáže vždy neocenitelné služby svým pozorováním a snímky. Všeobecně budou vlastní pozorovatelný značně vpředu, vzdáleny od baterií. Každá baterie bude míti jednu pozorovatelný jako hlavní a jednu neb více pomocných, jichž počet bude se řídití přehledností terénu; s počtem pozorovaten bude nutno zvětšiti pozorovací personál a prostředky. Aby pozorovací služba byla úplná, nutno využívatí zpráv vpřed posunutých částí péchoty. Těsné a nepřetržité spojení bude zde na místě. Jen dobrou organizací pozorování lze do jisté míry paralyzovati nevhodné vlastnosti zalesněného terénu; toho si musí býti vědomi také velitelé pěších jednotek a musí ulehčiti dělostřelcům jejich nesnadnou práci.